

Elçin İsgəndərzadə

əvvəli ötən sayda

Və mənə hərdən elə gəlir ki, Nurəngiz xanım bütün şeirlərində Günəşin melodiyalarını dilə gətirib. Günəş çıxanda o melodiyalar şüalar, şəfəqlər kimi yer üzünə enib torpaqdan baş qaldıran hər bir cürcütiyə can verir, o cümlədən də sözə. Bir Gün işığı düşür sözün üzünə. Elə Gün ki, nurundan anlayırsan ki, qiymətə qədər sönməyəcək. Və bu Gün işığının gözəl musiqisində xəyala dalırsan, bir şair həyatını varaqalayıb, onun uşaqlıq, gənclik illərinə səyahət edirsən. O zaman bu şairin yazdıqlarının sənə necə doğma, necə yaxın olduğunu görürsən. Elə bil ki, o balaca, Günəşə sarı qaçan qızıcığaz sən özünsən.

* * *
Əllərini göyə uzadırdı,
- Onu çox duyuram, gözəl duyuram, deyirdi, o gözəgörünməzi deyirəm və şeirlərimdəki dərdi, kədəri ona üz tutub deyirəm. Axı bu duyğuları o verib mənə, alnıma şairliyi o yazıb. Buna görə də ONA min dəfə şükür eləsəm də azdır. Bir də əlavə edirdi,
- Nə qədər romantik olsam da, o qədər də realistəm. Gördüklərimə inanıram və O gözəgörünməzə də çox inanıram, duyuram, hiss edirəm. Bu başqa, gözəl bir duyğudur. Elə gözəl duyğudur ki, yaşayırsan o duyğunu, amma yaşadığın kimi vəsf edə bilmirsən. Başqa aləmdə eyyy, başqa aləm!!!

* * *
Taleyin qismətiydimi, ya nəyi idi, heç özüm də bilmədim ki, bu gözəl xanımla, bu qeyri-adi şairlə, bu nur üzlü insanla dost olduq, ana-bala, bacı-qardaş, sirdaş olduq. Bu dünyadan köçünü sürənə qədər sirr yeri oldum, dərd yeri oldum, güvən yeri oldum. Tez-tez zəngləşirdik, söhbət-ləşirdik, fikirlərimizi bölüşürdük. Gördüyü işlərdən, hələ görəcəyi işlərdən danışardı. Bir insan nə qədər humanistiydisə, Nurəngiz xanım bir insan humanistliyindən ucalıqda dayanırdı və bir bəşər qədər humanistiydi. Bəlkə də onun elədiyi yaxşılıqlar, əl tutmaqlar, köməkliklər gözə

*Bir evin qeyb olmuş səadətini
Min evə qayıtaran balamsan mənim.*

*Ən böyük sevincsən, ən müqəddəs qəm,
Məni od içinə atan Təbrizim.
Üzünə baxanda balam deyirəm,
Adını çəkəndə - atam Təbrizim.*

*Atanın ömrünə oğul yaraşıq,
Qoy bir nəfəs alım daha dərinədən.
Mən öz Təbrizimlə bugün yanaşı
Keçirəm Bakımın küçələrindən.*

*Bu gün yağış yağır... qorxma yağışdan!
Tufanda, şimşəkdə bərkisin canın.
Sən mənə balamsan, mən sənənin atan
Biz bir cüt oğluyuz Azərbaycanın...*

Uzun müddət böyük Xəlil Rzanın oğlu, Milli Qəhrəmanımız igid Təbrizə yazdığı şeirdən parçalarıdır.

Nurəngiz xanım bu parçaları dedikcə, gözlərindən yaş süzülürdü.

Dəfələrlə şairin həyatından, şeirlərindən, oğlundan, mətin xanımından odlulovlu söhbətlərinin şahidi olmuşam.

Hər dəfə, hansı məclisdə olur olsun, deyirdi ki,

- Bizim üçün həyatlarını qurban verənləri unutmağa haqqımız yox, sadəcə haqqımız yox!

- Gün xanım.
Həqiqətən bu ad sanki onun üçün biçilib, onun üçün çizilib, yazılıb, yaradılıb. O bu adı necə tamamlayırdısa, adı da onu, əməllərini, üzünün nurunu, yerisini, duruşunu, bir də ən ümdeşi - şeirlərini tamamlayırdı.

Hər sətrində, hər misrasında Günəşin doğmalığını, mərhəməliyini, istiliyini duyursan. Hər misrasında Günəşə sarı boylanıb onu haraylayırsan,

- Gün xanım! Sənsizlik, yetimlik, qəriblik!

Ən yaralı yerim Şuşadır, Qarabağdır. Həmişə mənə təsəlli verirdi. Deyirdi:

- Elçin, vaxta az qalıb, Şuşaya gedəcəyik, özü də səni tək buraxmayacam, birlikdə gedəcəyik. Görərsən Şuşa bizim olacaq və Şuşanın zəfərini elə Şuşada, birlikdə dostlarla qeyd edəcəyik.

Hər dəfə onun belə təsəllisindən, adama gerçək kimi görünən sözlərindən sonra xəyallarım Şuşaya uçurdu, doğmalarımın qəbirlərini ziyarət edir, doğma küçələrdə gəzib-dolaşır və uşaq kimi sevinirdim. Sanki elə indicə Şuşaya gedəcəkdik.

Sözün qüdrəti, sözün hökmü adamı olmalara inandırır. Elə inandırır ki, o gözəl günlərin lap yaxında olduğunu bir daha anlayırdın. Anlayırdın ki, həsrətin bitməsinə az qalıb, lap az qalıb.

- Gün xanım!

Günəş Şuşada da çıxır, o doğma yerlərə də şəfəq ələyir, o soyuq guşələri də isindirir, amma bızız.

Heyif, ömür vəfa eləmədi ki, o yerlərə birlikdə gedək, Şuşanın dumanlı çöhrəsini birlikdə seyr edək və birlikdə şeirlər oxuyaq İsa bulağında, Turşsuda, Cıdır düzündə, başı dumanlı dağlarda, minbir çiçək açan çəmənlərdə.

Gün xanım!

Bilirəm ki, sənənin ruhun oralarda gəzir, dolaşır və çarəsiz ruhlara qoşulub hələ Ruhlar şəhərinin də xaraba görkəminə ağlayır.

Dostum Vahid Qazinin "Ruhlar şəhəri" kitabını oxuyub çox kövrəlmişdim. Danışırıdın ki, o kitabı oxuyandan sonra gecə uyumadım. Sanki oralarda oldum, Ruhlar şəhərini qarış-qarış dolandım, yanacaq ağaclarla, uçulan evlərin qaralmış daşlarına siqal çəkdim, yerdəki qan ləkələrinin üzərinə çiçəklər düzdüm, şəhid qəbirlərinə laylay dedim. İçimin bütün nifrətiylə bu qırğını tördənlərə, cəlladlara, qaniçənlərə lənət oxudum.

- Gün xanım!

İnanıram ki, o günə lap az qalıb. Biz bu yaxın zamanlarda Şuşanın küçələrindən ev sahibləri kimi keçəcəyik. O gün lap yaxındadır, lap yaxında.

Mən də o günlərin astanasında səbirsizliklə gözəl xəbərləri gözləyirəm. İlk müjdəni yenə də sənənlə bölüşəcəyəm əziz Dostum, əziz sirdaşım. Sevincdən saxlaya bilmədiyim göz yaşlarımı qəbrinin üstünə gələcəm, başdaşının KİTAB - ABİDƏNİN önündə diz çöküb bu möhtəşəm xəbəri sənə çatdıracağam.

- Gün xanım, Şuşanı almışıq, Ruhlar şəhəri bizdədi, Qarabağ mənfur düşməndən azad edilib.

Bilirəm necə sevinəcəksən, ruhun necə şad olacaq, ruhun necə azad olacaq.

O gün həm də ruhların bayramı olacaq. Bizdən çox o pərişan ruhlar sevinəcək, ruhlar qoşun-qoşun havada süzəcək bu xəbərə, bu azadlığa, bu sevincə.

- Gün xanım!

Yerin yaman görünür hər yerdə, yerin yaman görünür. Boş qalmış yerini ruhun doldura bileydi kaş!

Ardı var

Günəşin elçisi

Şair təxəyyülü, şair fantaziyası, şair düşüncəsi oxucuya elə sirsarət edir ki, bir anlıq da olsa özündən ayrılır və şairin şeirlərinin aurasına düşürsən. O aurada dolaşır, sevinir, xoşbəxt olursan.

Ən çox da şairin uşaqlıq xatirələrini oxuyanda dönüb bir qayğısız, bir gözəl və saf uşaq olursan.

Sonra qayıtmaq istəmirsən, nə özünə, nə də indiki zamana. Elə o zamanda qalmaq, o sahilə qaçmaq, Günəşə doğru qol-qanad açmağın gəlir. Bir quş olub bu həyatdan, bu zamandan uçmaq, Günəşə uçmaq və Günəşin melodiyalarında süzmək istəyirsən.

Onda anlayırsan ki, Nurəngiz xanım o səmada uçub, o gözəllikləri içinə çəkib və Günəşli melodiyalarda qanad açıb süzüb. Ona görə Günəşin musiqisini yazıb hər şeirində.

Hər şeirində Günəşdən bir not, bir çalar, bir rəng var.

Günəşin melodiyaları!

...Günəşim! Tez-tez rəyalarımıdasan!
Bir dəfə də xəyalımda sənənlə öpüşəndə qucaqlaşmış demişdim:
Məhvəşim! Ateşim! Sahib dur!..
Məşum toxunur hər şey.
Çək məni, apar məni.
Apar, apar!..
Yerdə mənə yaman soyuqdur, Günəş!

O, iki dünyanın "vətəndaşı" idi. Həm yer üzünün, həm də Günəşin. Yer üzünə gəlmişdi ki, Günəşli şeirlər yazsın və insanlar Günəşi sevsin. Günəşə gedirdi ki, burda gördüklərini Günəşə aparsın, sevgisini, doğmalığını, gözəlliyini. Yer üzünün gözəlliyi idi özü və bu gözəlliklər Günəşin melodiyalarına çevrilirdi.

Şeirlərini oxuduqca Günəşli bir aləmdə o musiqiləri dinləyirsən, Günəşli musiqiləri...

Şeirlərində ülvli hisslər elə ustalıqla, elə gözəlliklə qələmə alınıb ki, elə bil oxucularına Günəş paylayır hər sətrində.

Bəlkə də onun həyata gəlişinin bir missiyası da bundan ibarət idi. O Günəş paylayırdı üşüyənlərə, donanlara, Günəşə ehtiyacı olanlara.

Hər gün Günəşin doğmasını gözləyib, sonra əllərini göylərə uzadıb, dünyanın ən gözəl sevgisini göndərirdi Günəşə,

- Salam, Günəş!

görmürdü, amma yaxınları və dostları bilirdi ki, o ədalət, mərhəmət, yaxşılıq yolunun yorulmayan yolçusudur. Elə onun bir missiyası da kiməsə dayaq olmaq, kömək etmək idi.

Və indi düşünürəm ki, İlahi, Nurəngiz xanımın neçə missiyası varıydı bu həyatda?!

* * *
Hürriyyət aşiqi Xəlil Rzanın ölümü sarsıtmışdı onu. Şair haqqında danışanda gözləri dolur, xəyala dalır, danışa bilmirdi.

- Heyif sənənin amalına, Xəlil Rza, deyirdi.

Həm də əsəbiləşirdi ki, o böyük şairin dəyəri lazımcına verilməyib. Xəlil Rzanın heykəllərini qoymaq, həyat yolunu dərsliklərə salmaq, kitablarını təkrar nəşr etmək və şair haqqında filmlər çəkmək lazımdır. Onu bir bizim vətənimizdə yox, bütün dünyada tanımaq və belə azadlıq carçısı ilə bir zamanda yaşadığımızı görə fəxr etməliyik.

Həqiqətən Xəlil Rzanın ömür yolu indiki gənclərə örnək olan bir yol, bir qəhrəmanlıq dastanıdır. Bu dastanı hər kəs oxumalı, sevməli, hər kəs bilməlidir ki, Xəlil Rza ömrünü bu xalqın azadlığı yolunda fəda edib. Fəda edib ki, bizlər əsarətə boyun əyməyək, bizlər azadlığın qədrini bilək.

Deyirdi ki,
"Qışqırır bütün quşlar, laylay qızıl quş, deyir, şahənə şair deyir, həsrət qışqırır onlar!.."

Yırğalanır ağaclar vıran pıçıldayırlar. Vıranə eşq... vıran füsünlar... uçuşur bomboş geniş düzəndə... Uçur qübbəyə sarı elə yalnız o təşviş, bir müzterib-qərib uçuş...

Uyu daha, uyu şair, uyu Vətən aşiqi ey, uyu ozan, uyu dərviş, uyu insan, uyu divanə şair!

Hə Xəlil, hə, ağlayıram. Çiçəklərin solmasın, hər gün quşlar oxusun sənənin axşam duanı..."

* * *
Və hərdən Xəlil Rzanın şeirlərindən deklomasiya deyirdi, yumruğunu düyür, başını dik tutur və sanki şairin ruhu qarşısında öz borcunu yerinə yetirirdi. Yəni demək istəyirdi ki, biz səni unutmadıq şair, unutmayacağıq və unutmağa haqqımız yoxdur.

*Özün də bilmirsən öz qiymətini,
Düyüş səngərimdən, qalamsan mənənim.*